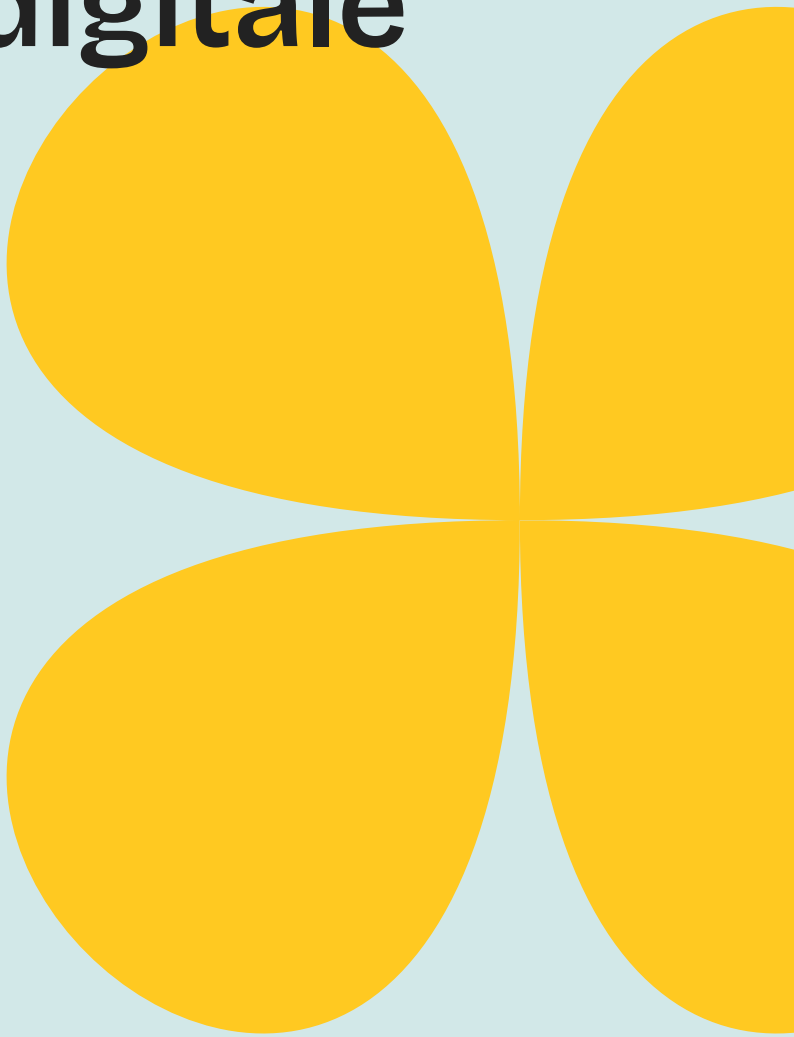
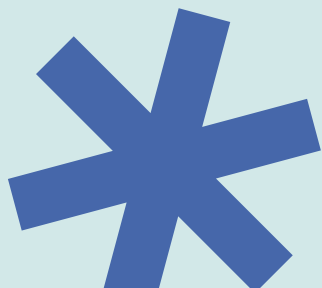

Regie op gegevens- uitwisseling als basis voor digitale autonomie

Regie op gegevensuitwisseling als basis voor digitale autonomie

Digitalisering biedt het onderwijs grote kansen. Tegelijkertijd groeit de afhankelijkheid van digitale systemen, applicaties en leveranciers. Daarmee wordt een fundamentele vraag steeds belangrijker: wie bepaalt hoe gegevens worden uitgewisseld, met wie, voor welk doel en onder welke voorwaarden?

Voor Edu-V is digitale autonomie geen doel op zich, maar een manier om publieke waarden in een steeds digitaal onderwijslandschap te borgen.

Edu-V draagt hieraan bij door gezamenlijke afspraken te maken over gegevensuitwisseling. Niet door één centraal platform te bouwen of gegevens centraal op te slaan, maar door ervoor te zorgen dat verschillende systemen en leveranciers op een veilige, betrouwbare en gestandaardiseerde manier met elkaar kunnen samenwerken.

Regie op gegevensuitwisseling

Regie betekent voor Edu-V dat scholen grip hebben op welke gegevens binnen hun onderwijsprocessen worden uitgewisseld, met welke organisaties en voor welk doel. Daarbij handelen zij binnen de kaders van wet- en regelgeving en met waarborging van de rechten van leerlingen en studenten.

Het afsprakenstelsel van Edu-V maakt deze regie praktisch uitvoerbaar. Het bevat afspraken over de inhoud en techniek van gegevensuitwisseling, over autorisatie en over informatiebeveiliging en privacy.

Een belangrijk uitgangspunt is dat gegevens zoveel mogelijk bij de bron blijven. Ze worden alleen uitgewisseld wanneer dat nodig is en alleen tussen partijen die daarvoor zijn geautoriseerd. Zo wordt onnodige gegevensopslag voorkomen en blijft duidelijk waar gegevens zich bevinden en wie verantwoordelijk is voor de verwerking ervan.

Gezamenlijke afspraken maken regie mogelijk

Scholen werken met verschillende digitale leer- en onderwijsmiddelen en met verschillende leveranciers. Zonder gezamenlijke afspraken kan iedere leverancier gegevensuitwisseling op een andere manier organiseren. Dat maakt het voor scholen moeilijker om overzicht en regie te houden en kan de afhankelijkheid van individuele leveranciers vergroten.

Edu-V maakt daarom afspraken die sectorbreed gelden. Daarbij gaat het niet alleen om wie toegang krijgt tot gegevens, maar ook om welke gegevens voor een specifiek onderwijskundig doel daadwerkelijk nodig zijn. Zo wordt voorkomen dat structureel meer gegevens worden verzameld of uitgewisseld dan noodzakelijk.

Edu-V schrijft niet voor hoe leveranciers hun applicaties of gebruikersinterfaces moeten vormgeven. Het afsprakenstelsel beschrijft wat functioneel mogelijk moet zijn; leveranciers bepalen zelf hoe zij dat in hun applicaties realiseren. Zo gaan gezamenlijke afspraken en ruimte voor innovatie hand in hand.

Regie in de praktijk: expliciete autorisatie

Een van de manieren waarop Edu-V regie concreet maakt, is expliciete autorisatie van gegevensuitwisseling.

Het autoriseren van gegevensuitwisseling is niet nieuw. Ook nu geven scholen binnen systemen toestemming voor het uitwisselen van gegevens, bijvoorbeeld binnen leerlingadministratiesystemen of andere voorzieningen. Deze autorisaties zijn echter vaak ingericht binnen één specifieke omgeving of bij één leverancier.

Edu-V maakt dit principe sectorbreed en uniform. Wanneer een school een gegevensuitwisseling autoriseert, wordt deze autorisatie vastgelegd in het bronsysteem: de plek waar de gegevens worden beheerd. Daarbij wordt geregistreerd welke organisatie gegevens mag ontvangen, om welke gegevens het gaat, wanneer de autorisatie is verleend en welke applicatiebeheerder deze heeft vastgelegd.

Scholen krijgen daarmee inzicht in de gegevensuitwisselingen die zij hebben geautoriseerd. Ze kunnen zien welke organisaties gegevens uitwisselen, om welke gegevens het gaat en op basis van welke autorisatie. Waar nodig kunnen autorisaties worden aangepast.

De technische complexiteit blijft daarbij zoveel mogelijk buiten beeld. Gegevensuitwisseling vindt plaats via beveiligde verbindingen, met certificaten en volgens gezamenlijke standaarden. Zo ondersteunt de techniek de regie van de school, zonder die regie ingewikkelder te maken.

Vertrouwen vraagt om aantoonbare kwaliteit

Regie over gegevensuitwisseling heeft alleen waarde wanneer scholen erop kunnen vertrouwen dat gegevens veilig en zorgvuldig worden verwerkt.

Daarom zijn informatiebeveiliging en privacy een belangrijk onderdeel van het Edu-V afsprakenstelsel. Leveranciers die deelnemen aan Edu-V tonen via de IBP-kwalificatie aan dat zij voldoen aan de afspraken over informatiebeveiliging en privacy.

Het Edu-V keurmerk laat zien dat een digitaal onderwijs- of leermiddel voldoet aan de voor dat product geldende Edu-V-eisen. Afhankelijk van het type product gaat het daarbij onder meer om eisen voor het autorisatiemechanisme, informatiebeveiliging en privacy en andere relevante eisen uit het afsprakenstelsel. Zo worden regie, transparantie en vertrouwen met elkaar verbonden.

Keuzevrijheid door federatief samenwerken

Digitale autonomie gaat niet alleen over grip op gegevens, maar ook over de mogelijkheid om keuzes te blijven maken.

Edu-V kiest daarom voor een federatieve manier van samenwerken. Bestaande systemen blijven bestaan en gegevens blijven zoveel mogelijk bij de bron, maar systemen kunnen op basis van dezelfde gezamenlijke afspraken gegevens met elkaar uitwisselen.

Deze manier van samenwerken vermindert de afhankelijkheid van individuele leveranciers en maakt het eenvoudiger om nieuwe applicaties aan te sluiten. Scholen behouden keuzevrijheid, terwijl leveranciers kunnen blijven innoveren binnen dezelfde gezamenlijke afspraken.

Juist de combinatie van standaardisatie, federatief samenwerken, expliciete autorisatie en aantoonbare kwaliteit draagt bij aan digitale autonomie in het onderwijs.

Ook relevant voor nieuwe ontwikkelingen

De principes achter regie op gegevens-uitwisseling – welke gegevens worden gebruikt, door wie en voor welk doel – zijn ook relevant voor nieuwe technologische ontwikkelingen, zoals AI.

Steeds vaker worden gegevens gebruikt voor analyses, aanbevelingen en AI-functionaliteiten. Ook daarbij is het belangrijk dat scholen grip houden op de manier waarop gegevens worden gebruikt.

De principes van transparantie, doelgericht gegevensgebruik en expliciete autorisatie kunnen daarom ook richting geven aan toekomstige afspraken over AI. Het uitgangspunt blijft hetzelfde: technologie moet de regie van scholen ondersteunen, niet overnemen.

Digitale autonomie vraagt om gezamenlijke verantwoordelijkheid

Digitale autonomie betekent voor Edu-V niet dat het onderwijs alle technologie zelf moet ontwikkelen of beheren. Het betekent dat scholen binnen publieke kaders regie kunnen voeren over gegevensuitwisseling, keuzevrijheid behouden en niet onnodig afhankelijk zijn van individuele leveranciers.

Dat kan alleen wanneer scholen, leveranciers en andere partijen in de onderwijsketen samenwerken op basis van duidelijke en gezamenlijk gedragen afspraken.

Met afspraken over interoperabiliteit, autorisatie, informatiebeveiliging en privacy, en governance maakt Edu-V deze regie praktisch uitvoerbaar. Zo draagt Edu-V bij aan een digitaal onderwijslandschap waarin scholen grip houden op gegevensuitwisseling, leveranciers ruimte houden om te innoveren en publieke waarden blijvend worden geborgd.

